

به نام خدا

روانشناسی مدیریت کلاس درس

مولفان :

رویا حیاتی نیا

یاسر جلیزی

زینب نوروزپور

کبری ماهوری

انتشارات بامن

(با همکاری سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۲)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

عنوان و نام پدیدآور: روانشناسی مدیریت کلاس درس / مولفان رویا حیاتی نیا... [و دیگران].
مشخصات نشر: انتشارات بامن (با همکاری سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری: ۱۱۷ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۵۱-۹۱-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: مولفان رویا حیاتی نیا، یاسر جلیزی، زینب نوروزپور، کبری ماهوری.

یادداشت: کتابنامه: ص ۱۱۷-۱۰۵.

موضوع: روانشناسی - مدیریت کلاس درس

شناسه افزوده: حیاتی نیا، رویا، ۱۳۶۱-

رده بندی کنگره: LB۱۰۲۷/۱

رده بندی دیویی: ۳۷۱/۱۱۹

شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۲۷۱۷۸

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: روانشناسی مدیریت کلاس درس
مولفان: رویا حیاتی نیا - یاسر جلیزی - زینب نوروزپور - کبری ماهوری
ناشر: انتشارات بامن (با همکاری سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)

صفحه آرایشی، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۲

چاپ: زبرجد

قیمت: ۱۱۷۰۰۰ تومان

فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:

<https://chaponashr.ir/ketabresan>

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۵۱-۹۱-۵

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵

www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	بخش اول.....
۷	درک پویایی کلاس درس.....
۷	تعاملات کلاس درس .....
۱۰	روانشناسی پشت رفتار دانش آموز .....
۱۲	روابط معلم و دانش آموز: ایجاد اعتماد و ارتباط .....
۱۵	عوامل محیطی و تأثیر آنها بر جو کلاس درس .....
۱۷	رونمایی از دینامیک قدرت در کلاس درس .....
۲۰	نقش فرهنگ و تنوع در پویایی کلاس درس .....
۲۳	هوش هیجانی برای مدیریت موثر کلاس درس .....
۲۵	بینش تحقیق در مورد الگوهای رفتاری کلاس درس.....
۲۹	بخش دوم.....
۲۹	ایجاد فرهنگ مثبت کلاس درس.....
۲۹	پرورش یک محیط یادگیری مثبت .....
۳۱	اثر موج دار زبان معلم مثبت .....
۳۴	راهبردهای تقویت احترام و شمول .....
۳۷	ایجاد حس تعلق برای هر دانش آموز .....
۳۹	تشویق روابط مشارکتی و حمایتی با همتایان .....
۴۱	ترویج ذهنیت رشد در کلاس درس .....

- ۴۴..... همسو کردن ارزش های کلاس درس با مدرسه و جامعه
- ۴۶..... مطالعات موردی: اجرای موفق فرهنگ کلاس درس مثبت
- بخش سوم..... ۴۹**
- استراتژی های رفتاری برای مدیریت کلاس درس..... ۴۹**
- ۴۹..... تعیین انتظارات واضح و ثابت
- ۵۱..... رویکردهای پیشگیرانه در مقابل واکنش واکنشی به مدیریت رفتار
- ۵۴..... قدرت تقویت در شکل دادن به رفتار دانش آموزان
- ۵۶..... استفاده موثر از پیامدها و اصلاحات
- ۵۸..... آموزش مهارت های خودتنظیمی به دانش آموزان
- ۶۱..... روال و رویه های کلاس درس برای عملیات روان
- ۶۳..... ساختار متوازن و انعطاف پذیری در استراتژی های رفتاری
- ۶۶..... نکات کاربردی برای اجرای فوری
- بخش چهارم..... ۶۹**
- ارتباطات و حل تعارض..... ۶۹**
- ۶۹..... ارتباط موثر با دانش آموزان و والدین
- ۷۱..... گوش دادن فعال: کلیدی برای درک دیدگاه های دانش آموز
- ۷۴..... پیمایش گفتگوهای دشوار با دیپلماسی
- ۷۶..... پرداختن به تعارض بین دانشجویان: تکنیک های میانجیگری
- ۷۸..... حل مشارکتی مشکل برای راه حل های برد-برد
- ۸۱..... راهبردهای ارتباطی برای مشارکت دادن والدین در مدیریت کلاس درس
- ۸۳..... استفاده از فناوری برای ارتباطات پیشرفته

۸۶.....	مطالعات موردی: حل و بخش موفق تضادهای کلاس درس.....
۸۹.....	بخش پنجم.....
۸۹.....	انگیزه و استراتژی های تعامل.....
۸۹.....	روانشناسی انگیزش دانش آموزان.....
۹۱.....	ایجاد انگیزه درونی از طریق یادگیری هدفمند.....
۹۴.....	راهبردهایی برای حفظ سطوح بالای مشارکت دانش آموزان.....
۹۶.....	استفاده از قدرت علایق و علایق دانشجویی.....
۹۹.....	آموزش متمایز برای ترجیحات یادگیری متنوع.....
۱۰۲.....	استفاده از فناوری برای افزایش انگیزه.....
۱۰۵.....	منابع.....

بخش اول

درک پویایی کلاس درس

تعاملات کلاس درس

پویایی کلاس نقش اساسی در شکل دادن به محیط یادگیری و تأثیرگذاری بر نتایج دانش آموزان دارد. در ایران، کشوری با سابقه فرهنگی و آموزشی غنی، درک پیچیدگی‌های تعاملات کلاسی برای آموزش و یادگیری مؤثر ضروری است. این بخش به جنبه‌های چند وجهی پویایی کلاس درس در ایران می‌پردازد و عواملی مانند روابط معلم و دانش آموز، تأثیرات فرهنگی و راهبردهای آموزشی را بررسی می‌کند.

یکی از مؤلفه‌های اساسی پویایی کلاس درس در ایران، ماهیت روابط معلم و دانش آموز است. فرهنگ ایرانی برای احترام به اقتدار ارزش زیادی قائل است و این در پویایی درون کلاس منعکس می‌شود (حسینیان و همکاران، ۲۰۱۸، ص ۴۵). معلمان اغلب به عنوان چهره‌های معتبر در نظر گرفته می‌شوند و از دانش آموزان انتظار می‌رود که احترام نشان دهند. این پویایی عمیقاً در بافت فرهنگی ایران ریشه دارد، جایی که ساختارهای سلسله مراتبی در بسترهای مختلف اجتماعی رایج است (محمدی، ۱۳۹۸، ص ۱۱۲). تأثیر این روابط بر فرآیند یادگیری را نمی‌توان اغراق کرد، زیرا بر مشارکت، مشارکت و پیشرفت تحصیلی کلی دانش آموزان تأثیر می‌گذارد.

در کلاس‌های درس ایرانی، رویکرد سنتی به آموزش بر نقش معلم به‌عنوان منبع اولیه دانش تأکید می‌کند و انتظار می‌رود دانش‌آموزان دریافت‌کننده باشند (فرهادی، ۱۳۹۶، ص ۷۸). با این حال، با توجه به اینکه شیوه‌های آموزشی معاصر به طور فزاینده‌ای اهمیت یادگیری مشارکتی و تعاملی را تشخیص می‌دهند، تأیید ماهیت در حال تحول این پویایی‌ها بسیار مهم است. این تغییر تعامل پویا بین سنت‌های فرهنگی و روندهای آموزشی مدرن در شکل دادن به روابط معلم و دانش‌آموز را برجسته می‌کند.

پیچیدگی روابط معلم و دانش‌آموز در کلاس‌های درس ایران بیشتر با تنوع اجتماعی-اقتصادی و منطقه‌ای در داخل کشور تأکید می‌شود. تحقیقات نشان می‌دهد که تجارب آموزشی می‌تواند به طور قابل توجهی بین مناطق شهری و روستایی متفاوت باشد و بر پویایی بین معلمان و دانش‌آموزان تأثیر بگذارد (رحیمی و اسدی، ۲۰۲۰، ص ۵۶). عواملی مانند دسترسی به منابع، زیرساخت‌ها و وضعیت اجتماعی-اقتصادی به این تغییرات کمک می‌کنند و لایه‌هایی از پیچیدگی را به پویایی کلی کلاس اضافه می‌کنند.

میراث فرهنگی غنی ایران عمیقاً بر تعاملات کلاسی تأثیر می‌گذارد و هنجارها و انتظارات حاکم بر محیط یادگیری را شکل می‌دهد. ابعاد فرهنگی، مانند جمع‌گرایی و تأکید بر هماهنگی، به طور قابل توجهی بر نحوه تعامل دانش‌آموزان و معلمان با یکدیگر تأثیر می‌گذارد (حسینی و همکاران، ۲۰۱۸، ص ۹۲). حفظ انسجام اجتماعی و پرهیز از تعارض اهمیت زیادی دارد که بر سبک‌های ارتباطی در کلاس تأثیر می‌گذارد (شریف مقدم و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۱۳۴).

الگوهای ارتباطی در کلاس‌های درس ایرانی اغلب منعکس‌کننده تأکید فرهنگی گسترده‌تر بر ارتباطات غیر مستقیم و استفاده از نشانه‌های غیرکلامی است (داوری و ابوالحسنی، ۱۳۹۷، ص ۱۰۷). درک این تفاوت‌های فرهنگی برای مربیان بسیار مهم است تا تعاملات کلاسی را به طور مؤثر هدایت کنند و یک محیط یادگیری مثبت را پرورش دهند. همچنین ضروری است که تنوع در کلاس‌های درس ایرانی که دانش‌آموزان از پیشینه‌های قومی و فرهنگی مختلف در کل تجربه آموزشی مشارکت دارند، به رسمیت شناخته شود (رضازاده و همکاران، ۲۰۲۲، ص ۱۸۹).

تأثیر عوامل فرهنگی فراتر از پویایی بین فردی گسترش می یابد و روش های تدریس و طراحی برنامه درسی را در بر می گیرد. تحقیقات نشان می دهد که همسویی شیوه های آموزشی با ارزش های فرهنگی، مشارکت دانش آموز و موفقیت تحصیلی را افزایش می دهد (کریمی و همکاران، ۲۰۲۱، ص ۲۰۳). بنابراین، مربیان در ایران هنگام طراحی راهبردهای آموزشی و انتخاب مواد آموزشی باید از تأثیرات فرهنگی آگاه باشند.

مدیریت مؤثر کلاس درس در ایران مستلزم درک عمیق راهبردهای آموزشی به کار رفته در چشم انداز آموزشی است. روش های تدریس سنتی که ریشه در حفظ لفظی و رویکرد محتوا محور دارد، در کلاس های درس ایرانی غالب بوده است (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۷، ص ۷۵). با این حال، اصلاحات آموزشی معاصر با هدف تغییر به سمت رویکردهای یادگیری دانش آموز محور و تجربی بیشتر است (حجتی و همکاران، ۱۳۹۹، ص ۴۲).

ادغام فناوری در کلاس های درس ایرانی جنبه قابل توجهی از تحول استراتژی های آموزشی است. با گسترش روزافزون ابزارهای دیجیتال، مربیان در حال بررسی راه هایی برای گنجاندن فناوری در شیوه های آموزشی هستند (میرحسینی و همکاران، ۲۰۲۱، ص ۱۱۸). این تغییر با روندهای جهانی در آموزش همخوانی دارد و نشان دهنده تعهد ایران به آماده سازی دانش آموزان برای چالش های عصر دیجیتال است.

انطباق راهبردهای آموزشی برای پاسخگویی به سبک های متنوع یادگیری یکی دیگر از ضروریات در بافت ایرانی است. دانش آموزان در ایران طیف وسیعی از ترجیحات و استعداد های یادگیری را به کلاس درس می آورند که انعطاف پذیری در رویکردهای تدریس را ضروری می کند (زارعی و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۱۶۳). شناخت و انطباق با این تفاوت ها به یک محیط یادگیری فراگیرتر و مؤثرتر کمک می کند.

درک پیچیدگی های پویایی کلاس درس در ایران مستلزم بررسی جامع روابط معلم و دانش آموز، تأثیرات فرهنگی و راهبردهای آموزشی است. تأثیر متقابل سنت و مدرنیته، ارزش های فرهنگی و شیوه های آموزشی در حال تکامل، تجربه یادگیری را برای دانش آموزان در ایران شکل می دهد. مربیان و سیاست گذاران باید این پیچیدگی ها را برای ایجاد محیط های یادگیری فراگیر، جذاب و موثری که نیازهای متنوع دانش آموزان در سراسر کشور را برآورده می کند، هدایت کنند.

روانشناسی پشت رفتار دانش آموز

درک و مدیریت رفتار دانش‌آموزان یک جنبه حیاتی از پویایی مؤثر کلاس درس در ایران است. روانشناسی پشت رفتار دانش‌آموز شامل بررسی عوامل شناختی، عاطفی و اجتماعی است که بر نحوه تعامل دانش‌آموزان با محیط یادگیری تأثیر می‌گذارد. این بخش به پیچیدگی‌های رفتار دانش‌آموزان در کلاس‌های درس ایرانی می‌پردازد و زیربنای روان‌شناختی را که نگرش‌ها، انگیزه‌ها و پویایی‌های بین فردی را شکل می‌دهد، بررسی می‌کند.

عوامل شناختی نقش بسزایی در شکل‌گیری رفتار دانش‌آموزان در کلاس‌های درس ایرانی دارند. فرآیندهای شناختی دانش‌آموزان شامل ادراک، توجه، حافظه و مهارت‌های حل مسئله به طور مستقیم بر نحوه تعامل آنها با مطالب آموزشی تأثیر می‌گذارد (پورقاز و همکاران، ۱۳۹۶، ص ۹۲). درک این عوامل شناختی برای مربیان ضروری است تا راهبردهای آموزشی را متناسب با سبک‌های یادگیری و ترجیحات شناختی متنوع طراحی کنند.

تحقیقات نشان می‌دهد که دانش‌آموزان ایرانی، مانند هم‌تایان جهانی خود، تغییراتی را در سبک‌های شناختی تحت تأثیر عوامل فرهنگی و فردی از خود نشان می‌دهند. به عنوان مثال، رواج حفظ یادداشت در شیوه‌های آموزشی سنتی ایران ممکن است بر رویکرد دانش‌آموزان به یادگیری تأثیر بگذارد و بر حفظ کردن بر تفکر انتقادی تأکید کند (تقی‌زاده و سلیمی، ۱۳۹۰، ص ۷۵). شناخت و پرداختن به این ترجیحات شناختی برای ایجاد یک محیط یادگیری حمایتی که با نقاط قوت شناختی دانش‌آموزان همسو باشد، ضروری است.

علاوه بر این، مفهوم روان‌شناختی خودکارآمدی نقش مهمی در رفتار دانش‌آموز دارد. نظریه خودکارآمدی بندورا (۱۹۷۷) بیان می‌کند که باورهای افراد در مورد توانایی آنها برای موفقیت بر انگیزه و رفتار آنها تأثیر می‌گذارد. در بافت ایران، درک خود ادراک دانش‌آموزان و پرورش حس شایستگی برای ترویج رفتار مثبت و مشارکت تحصیلی حیاتی است (صفدریان و همکاران، ۲۰۲۲، ص ۴۵).

احساسات عوامل مؤثری در رفتار دانش‌آموزان هستند و بر همه چیز از انگیزه گرفته تا روابط بین فردی در کلاس تأثیر می‌گذارند. در بافت فرهنگی ایران، بیان و مدیریت احساسات ممکن است تحت تأثیر هنجارها و ارزش‌های اجتماعی باشد (صادقی و همکاران، ۱۳۹۷، ص ۱۲۲).